

Sygn. akt: WZ 24/13

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Buliński (przewodniczący)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

Protokolant : Anna Krawiec

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej płk. Juliusza Balceraka

w sprawie ppłk. D. P. oskarżonego z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu w dniu 23 października 2013 r. zażalenia prokuratora na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 września 2013 r.

p o s t a n o w i ł

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej oskarżył ppłk. D. P. o przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., mające polegać na tym, że: „pełniąc w latach 2007 - 2012 zawodową służbę wojskową w JW. [...] na stanowisku Głównego Księgowego - Szefa Finansów i będąc z tego tytułu, jako

funkcjonariusz publiczny, odpowiedzialnym za realizację zadań związanych z prawidłowym prowadzeniem gospodarki finansowej wym. jednostki wojskowej, właściwym dokonywaniem wszelkich operacji finansowych, prowadzeniem gospodarki finansowej Pułku zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz będąc z racji zajmowanego stanowiska przełożonym pracowników cywilnych wojska Pionu Głównego Księgowego, nie dopełniał obowiązków służbowych określonych w § 16 ust. 1, 2, 3 pkt 1 ppkt a i b, ust. 3 pkt 10 Zakresu Działania Brygady [...] w czasie pokoju, wprowadzonych Rozkazem Nr Z-201 Dowódcy Wojsk Lądowych z dnia 28 czerwca 2006 roku, w § 18 ust. 1, 2, 3 pkt 1 ppkt a i b, ust. 3 pkt 10 Zakresu Działania Brygady, wprowadzonych Rozkazem Nr Z-163 Dowódcy Wojsk Lądowych z dnia 22 kwietnia 2008 roku, w pkt 2, 3, 4 ust. 1) ppkt a), b), ust. 2) ppkt b), ust. 10) i 11) zakresów obowiązków Głównego Księgowego - Szefa Finansów JW. [...] oraz określonych w art. 54 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2009r., Nr 157, poz. 1240) w ten sposób, że nie sprawował właściwego nadzoru nad podległymi pracownikami w zakresie naliczania i opłacania - zgodnie przepisami zawartymi w art. 6a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004r., Nr 8, poz. 66), w art. 47 ust. 4, ust. 4a i ust. 4b ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 j.t.), w art. 35 ust. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008r., Nr 237, poz. 1656), w art. 104 ust. 1 pkt 1) ppkt g) ustawy z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 roku, Nr 69, poz. 415) oraz w Rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 listopada 2004 roku w sprawie przekazywania do ZUS składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od uposażeń żołnierzy zwolnionych z czynnej służby wojskowej (Dz. U. z 2004r., Nr 255, poz. 2562) - do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenie społeczne żołnierzy, nie spełniających po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej warunków do emerytury wojskowej lub renty inwalidzkiej, co w konsekwencji spowodowało, że składki nie były naliczane i odprowadzane przez JW. [...], wskutek czego doszło do powstania szkody w mieniu w służbie finansowej JW. [...] w postaci odsetek

ustawowych od nieterminowej wpłaty w/w składek w kwocie 77.012,65 zł, czym działał na szkodę interesu publicznego”.

Na rozprawie w dniu 28 sierpnia 2013 r. obrońca oskarżonego złożył wniosek o umorzenie postępowania karnego z uwagi na to, że czyn zarzucony ppłk. D. P. nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Wojskowy Sąd Okręgowy nie uwzględnił tego wniosku, uznając go za przedwczesny, gdyż „... dotyczy świadomości oskarżonego, a ta kwestia wymaga sprawdzenia tych okoliczności przez Sąd, tym bardziej, że istnieje możliwość zakwalifikowania zabronionego czynu z innych przepisów niż to uczynił prokurator” (cytat z protokołu rozprawy k. 674).

Po przesłuchaniu oskarżonego, nieprzyznającego się do winy, Wojskowy Sąd Okręgowy uprzedził strony o możliwości zakwalifikowania czynu zarzucanego oskarżonemu z przepisu art. 219 k.k., ewentualnie z art. 98 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych albo z art. 231 § 3 k.k., a na zgodny wniosek stron przewodniczący zarządził przerwę w rozprawie.

Po przerwie, na rozprawie w dniu 11 września 2013 r., Sąd ten postanowił „... uznać, iż czyn oskarżonego stanowi jedynie wykroczenie z art. 98 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych”. Zapowiedział, że „... dalsze postępowanie będzie prowadzone w trybie kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia”, postanowił prowadzić rozprawę od początku, po czym „na podstawie art. 5 § 1 pkt 9 kpsw w zw. z art. 86a § 1 kpsw w zw. z art. 400 k.p.k....”, umorzył „... postępowanie w (...) sprawie z uwagi na brak żądania ścigania pochodzącego od osoby uprawnionej”.

Postanowienie to zaskarżył prokurator, zarzucając „...obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 231 § 1 k.k. poprzez jego niezasadne pominięcie i błędne uznanie, iż zarzucony ppłk. D. P. aktem oskarżenia czyn wypełnia znamiona wykroczeń z art. 98 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (...)”. W konsekwencji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Rozwijając w uzasadnieniu zażalenia sformułowany w nim zarzut, skarżący uwypuklił to, że Wojskowa Prokuratura Garnizonowa nie oskarżyła ppłk. D. P. o

nienaliczenie i niepłacenie składek na ubezpieczenia społeczne żołnierzy, lecz o niedopełnienie przez tego oficera obowiązków dotyczących sprawowania właściwego nadzoru nad podległymi pracownikami i działanie na szkodę interesu publicznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza argumentacji zawartej w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wskazuje, że Wojskowy Sąd Okręgowy w istocie przyjął, że „... w odniesieniu do funkcjonariusza publicznego każde niedopełnienie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w przewidzianym przepisami terminie (art. 98 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). które przecież *de facto* jest również działaniem na szkodę interesu publicznego i prywatnego konkretnych osób fizycznych, będzie również niedopełnieniem obowiązków i działaniem na szkodę interesu publicznego i prywatnego przewidzianym w art. 231 § 1 k.k.” Uznał jednak, że „... ustawodawca ten konkretny sposób niedopełnienia obowiązków, także przez funkcjonariuszy publicznych (...) penalizuje jako wykroczenie przewidziane w cyt. art. 98 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych”. Wywiódł dalej, że „inna interpretacja tej konkretnej sytuacji prawnej prowadziłaby do niczym nieuzasadnionego, nierównoprawnego traktowania za taki sam czyn głównego księgowego w jednostce wojskowej, który jest osobą cywilną (odpowiadałby jedynie za wykroczenie) z osobą głównego księgowego, który jest żołnierzem zawodowym, a zatem posiada status funkcjonariusza publicznego – art. 115 § 13 k.k. (odpowiadałby również za przestępstwo)”. To rozumowanie doprowadziło Sąd do wniosku, że „... przepis art. 98 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest przepisem szczególnym, specjalnym w odniesieniu do czynu polegającego na nieterminowym odprowadzeniu składek na ubezpieczenie społeczne przez osoby posiadające status funkcjonariusza publicznego”.

Prezentując opisane rozumowanie, zmierzające do wykazania nierównoprawnego traktowania takich samych osób działających w tożsamy warunkach, Wojskowy Sąd Okręgowy zdaje się nie dostrzegać, bądź bagatelizować, że osoby te różni posiadany przez nie status. Oczywiście jest bowiem, i przykładów takich można by wskazywać wiele, że tożsame zachowanie funkcjonariusza publicznego i osoby niebędącej funkcjonariuszem publicznym podlegają różnej

ocenie prawnokarnej. To jest przecież istotą regulacji zawartej w przepisach art. 231 k.k. Niezasadność tej argumentacji dyskwalifikuje również oparte na niej wnioski.

Dodatkowo stwierdzić należy, że niesłusznie Wojskowy Sąd Okręgowy zawęził zarzucany oskarżonemu czyn do nieterminowego odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne, w sytuacji, gdy jego opis dalece poza tę czynność wykracza. To, niczym nieuzasadnione na obecnym etapie postępowania zawężenie, doprowadziło do przedwczesnego wyeliminowania kwalifikacji prawnej z art. 231 § 1 k.k., co słusznie kwestionuje w zażaleniu skarżący.

Z przytoczonych powodów należało zaskarżone postanowienie uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W ponownym rozpoznaniu sprawy sąd powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe, którego wynik stworzy podstawy do ustalenia i oceny prawnokarnej rzeczywistego zachowania oskarżonego przez przyzmat – co oczywiste – zarzutu aktu oskarżenia. Dopiero tak ustalone zachowanie ppłk. D. P., kwestionującego zasadność oskarżenia, pozwoli na decydowanie o zakresie jego ewentualnej odpowiedzialności.